

Nr 324

Av herr Kollberg m. fl., om sänkning av bolagsskatten.

Den extra bolagsskatten genomfördes i all hast på våren 1955 som en tillfällig skatt i det allmänna politiska kristillstånd som utlöstes i samband med att en propå från dåvarande finansministern om ett allmänt tvångsparande fick skrinläggas. En rationell motivering för skatten kunde ej presenteras. Finansministern hänvisade till tendenserna till överkonjunktur, vilka borde dämpas. Som konjunkturpolitiskt medel hade emellertid skatten kort tid innan underkänts av en sakkunnigutredning — 1952 års företagsbeskattningskommitté — vars förslag till ändrade regler för företagsbeskattningen vid samma tidpunkt var under riksdagens behandling. Även av särskilda inom finansdepartementet tillkallade experter, vilka tillsattes strax efter det skatten beslutats av riksdagens majoritet, avvisades den som konjunkturpolitiskt instrument. För vår del har vi delat den sakkunniga expertisens uppfattning att den extra bolagsskatten som konjunkturpolitiskt medel är helt förfelad. Den är även ur andra synpunkter enligt vår mening olämplig, en fråga till vilken vi återkommer.

För att försöka ge den extra bolagsskatten ett försonande drag har den som ovan påpekats alltifrån genomförandet betecknats som tillfällig. Tidigare budgetår har intäkterna av skatten också i uppenbart syfte att markera dess tillfälliga karaktär avförts ur statsbudgeten och avsatts på särskilt konto i riksbanken. (Den sakliga innebörden av denna förmenta steriliseringsprocedur kan det vara onödigt att här ingå på.) För nästa budgetår föreslår emellertid finansministern, att någon avsättning av skattens intäkter på särskilt konto inte skall äga rum, utan att skatten tills vidare skall behandlas som en ordinär statsinkomst. Skatten är med andra ord på samma väg som så många andra »tillfälligt» genomförda skatter.

Det kan vid ett ställningstagande till den extra bolagsskatten vara befogat att något dröja vid dess *allmänekonomiska* verkningar.

Den förhöjda skattesatsen har väsentliga negativa verkningar främst i följande viktiga avseenden. Den verkar höjande på kostnadsläget inom produktionen. Därmed försvagar den företagets konkurrenskraft gentemot utlandet. Räntabiliteten pressas nedåt. Produktionsavkastningen blir lägre än vad den eljest skulle ha blivit. Detta får i sin tur återverkningar i negativ riktning på skatteunderlag hos såväl företag som deras anställda. Den höga skattesatsen har dessutom i och för sig en tendens att pressa ner de *till beskattning* redovisade vinsterna. Detta sker vidare till priset av sned-

vridna konkurrensförhållanden mellan olika finansieringssätt och kapitalförsörjningsmetoder till skada för kapitalmarknaden i dess helhet. Ur allmänekonomiska synpunkter talar med andra ord de övervägande skälen klart mot extra bolagsskatten.

Återstår så de *statsfinansiella* synpunkterna. Dessa står givetvis i intimt samband med de förut berörda allmänekonomiska. Som kostnadselement och genom sina skadliga återverkningar på kapitalmarknaden verkar extra-skatten som en broms på produktionsutvecklingen och på *skatteunderlagets* utveckling. Härtill kommer så den förhöjda skattesatsens tendens att i rådande skattesystem i och för sig pressa ner de till beskattning redovisade vinsterna.

Produktionsutvecklingen inom den svenska industrien har under senare år visat en stagnerande och t. o. m. något vikande tendens. Ökningstakten har varit lägre än tidigare. Av stort intresse för bedömande av den här diskuterade frågan om den extra bolagsskattens inverkan på skatteunderlag och till beskattning redovisade vinster är dessutom att se, hur aktiebolagens *beskattningsbara* inkomster utvecklats under åren efter den förhöjda skattesatsens genomförande. Den extra bolagsskatten gällde första gången verksamhetsåret 1955. Sedan verksamhetsåret 1954 har den sammanlagda beskattningsbara inkomsten för svenska aktiebolag m. fl. juridiska personer visat följande utveckling:

Verksamhetsår	Beskattningsbar inkomst, milj. kr.	S:a inkomstskatt till staten, milj. kr.
1954	2 645,8	1 045,5
1955	2 622,9	1 156,2
1956	2 294,1	1 117,8

Trots att industriproduktionen visat någon årlig ökning — ehuru lägre än tidigare — har de beskattningsbara inkomsterna *minskat* från 1954 till 1955 med 0,9 % och från 1955 till 1956 med 12,5 %. En väsentlig nedgång i skatteunderlaget har sålunda inträffat. Den höjda skattesatsen till trots uppgår ökningen i statens inkomster av bolagsskatten sedan 1954, det senaste året före skattesatsens höjning, endast till 72 milj. kr.

Den nedgång i det totala skatteunderlaget för företagen, som kan konstateras i taxeringsstatistiken för såväl 1955 som 1956 års räkenskaper — sammanlagt ca 350 milj. kr. — torde till stor del finna sin förklaring i här redovisade omständigheter.

Det senast redovisade skatteunderlaget för aktiebolag m. fl. juridiska personer — för verksamhetsåret 1956 — visade ett sammanlagt belopp av 2 294 milj. kr. Räknat på ett med fyra procent förhöjt skatteunderlag skulle extra bolagsskatten f. n. ge ca 240 milj. kronor. För att företagsskatten — här avses skatten å aktiebolag — skall ge samma intäkter vid 40 procents uttag som vid 50 procent, måste skatteunderlaget öka med 25 procent. Det

torde inte vara orealistiskt att räkna med att ett avskaffande av extra bolagsskatten kommer att leda till att skatteunderlaget relativt snabbt åter uppnår i varje fall 1955 års nivå. Det skulle betyda att drygt hälften av intäkterna av extra företagsskatten skulle omedelbart återvinnas för helt år räknat. Det bör observeras, att företagens intresse att verkställa vinstdispositionen med hänsyn till den tillfälligt förhöjda skattesatsen skulle bortfalla. Uppskattningsvis torde skattebortfallet med hänsyn tagen till här berörda olika faktorer och till den kraftigt höjda kvarskatteräntan för nästa budgetår kunna beräknas till ca 100 milj. kronor. Denna kalkyl bygger alltså även på förutsättningen att beslut om skattens slopande fattas vid innevarande riksdag med verkan fr. o. m. taxeringen år 1959. På längre sikt torde en återgång till den tidigare gällande skattesatsen av 40 procent rentav ställa sig gynnsammare för statskassan än ett bibehållande av nuvarande 50-procentsnivå.

Sammanfattningsvis kan sålunda sägas, att den extra bolagsskatten helt saknar en acceptabel konjunkturpolitisk motivering. Den är i samhällsekonomiskt hänseende till sina verkningar övervägande skadlig och statsfinansiellt ger den ett starkt reducerat utbyte; sannolikt »betalar sig» dess avskaffande inom några få år för statskassan. Vi finner inte anledning att frånga vår tidigare uppfattning om extraskattens omedelbara slopande. Vi föreslår därför, att riksdagen nu fattar beslut härom och att således den tidigare skattesatsen å 40 procent skall gälla fr. o. m. 1959 års taxering med motsvarande återgång i skattesatsen för ekonomiska föreningar etc.

Med hänsyn till det anförda får vi således föreslå,

att riksdagen måtte besluta, att den extra bolagsskatten slopas och att således 10 § 2 mom. förordningen om statlig inkomstskatt — i fråga om skatten för aktiebolag, ekonomiska föreningar m. m. — gives den lydelse som författningsrummet hade före den genom KF den 3 juni 1955 (nr 300) vidtagna ändringen att gälla den skatt som skall påföras enligt 1959 års taxering.

Stockholm den 26 januari 1958

Gustaf Kollberg

Sven Wedén

Sven Gustafson

Gustav Boija

i Göteborg

Olle Dahlén

Manne Ståhl

Henning Gustafsson

i Skellefteå